

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-28>

УДК 338

Кошова Б.Р.

Національний університет «Львівська політехніка»

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проведено дослідження конкурентоспроможності туристичної сфери областей України. Враховуючи поліструктурність туризму, як явища, методика оцінювання містить ключові елементи, котрі формують відповідний субіндекс, котрий складається із історико-культурних, природних, транспортних та туристичних показників. Якість транспортної складової проаналізовано за показниками обсягів наданих послуг залізничним, авіаційним та автобусним транспортом. Туристичну сферу оцінено за кількістю закладів харчування та розміщення. Як ключовими елементами конкурентоспроможності сфери туризму певної території виділена кількісна характеристика наявних історико-культурних пам'яток та різноманітних об'єктів природно-заповідного фонду. Проведений аналіз дає змогу наочно відобразити конкурентоспроможність кожної із областей України та виявити недоліки у забезпеченні туристичного обслуговування.

Ключові слова: туристична сфера, області України, конкурентоспроможність, транспортна інфраструктура, історико-культурні ресурси, природні ресурси.

Koshova Bohdana

Lviv Polytechnic National University

COMPETITIVENESS OF THE TOURIST SPHERE OF THE REGIONS OF UKRAINE

Summary. The article examines the competitiveness of the tourism sector in Ukraine. The study was based on the calculation of the competitiveness sub-index, which was proposed to be calculated on the basis of identified key indicators of tourism quality. Namely: the quality of land and air transport infrastructure, the quality of food and accommodation, the quality of historical and cultural, natural resources and information and telecommunications technologies. Based on the calculated indicators, the limits were set, according to which we can say about the competitiveness of each of the regions of Ukraine in the field of tourism. The technique given by us suggests to accept limits from 0,01 to 0,1 and above. Where the value of the sub-index is less than 0.05 – will characterize the competitiveness of the tourism sector of Ukraine as low. The sub-index at the level of 0.051 to 0.1 – will characterize the competitiveness of the tourism sector as average. The level of the indicator is higher than 0.1 – will characterize the competitiveness of the tourist sphere of the region as high. The indicator was also calculated separately for the city of Kyiv. This is due to the fact that the capital is the main generator of business flows to the state, where more than 2.8 million people live. For thousands of years, all state authorities have been concentrated here, which has led to the formation of a unique historical and cultural heritage that will always attract tourists from around the world. Using statistical and analytical data from official sources, in accordance with our proposed methodology, it was found that only the Lviv region and the city of Kyiv have a high competitiveness in the field of tourism in Ukraine. Dnipropetrovsk, Odesa, Kyiv, Kharkiv and Zaporizhia oblasts demonstrate the average. The reason for the low competitiveness of most regions is the lack of developed transport links. Low demand for rail transport among the local population and among tourists is due to outdated rolling stock, which is not able to provide quality service to travelers. Lack of proper quality roads, imperfection of information and telecommunication technologies, insufficient funding in the field of preservation of historical and cultural monuments and promotion of their value at the state level, low level of environmental protection – all this has a negative impact on the tourist attractiveness.

Keywords: tourist sphere, regions of Ukraine, competitiveness, transport infrastructure, historical and cultural resources, natural resources.

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність в туризмі являє собою складне, багатогранне поняття. Адже, для того щоб туристична індустрія певної країни чи окремо взятої DESTINATION, була конкурентоспроможною необхідно не лише розвинений туристичний сектор, а й наявність високоякісних супутніх галузей – охорони здоров'я, інформаційної, транспортної та ін. Значне різноманіття історико-культурних пам'яток, рекреаційних ресурсів, привабливих природних ландшафтів не є запорукою успішності розвитку туризму. Транспортна доступність, безпека та соціальна захищеність, розвинена медична та інформаційна сфери, привітність місцевого населення у сукупності із туристично привабливими ресурсами та розвинутою туристичною інфраструктурою є визначальними чинниками у обранні туристичного напрямку.

Усі регіони України, без виключення, можуть достойно представити на світовій арені самобутню культуру, історико-архітектурні цінності, унікальне природне багатство, але лише деякі із них зуміли створити конкурентоспроможний туристичний продукт, котрий приваблює не лише внутрішніх туристів, а і зовнішніх. Оцінювання ключових елементів конкурентоспроможності туристичної сфери дасть змогу не лише провести рангове оцінювання, а й встановити причини такого стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження конкурентоспроможності туристичної сфери України висвітлено у багатьох наукових працях, переважна більшість котрих спирається на методикę UNWTO відповідно до Рапорту конкурентоспроможності подорожей і туризму. Із цієї точки зору дослідження проведено у Смир-

нова І.Г., Шикіна О.В., Полковниченко С.О., Красія А.В., Михайленко Т.І., котрі вказують на місце вітчизняної туристичної сфери у світовому співтоваристві. Регіональні аспекти оцінювання стану розвитку туризму з точки зору економічної ефективності здійснено у працях Галасюк С.С., Мігущенко Ю.В., Савіцької О.П., Савіцької Н.В.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на різноманітність проведених досліджень у наукових літературних джерелах мало висвітлюється методика рангових оцінок стану розвитку туристичної сфери за областями України.

Формулювання цілей статті. Вище сказане свідчить про доцільність проведення оцінювання конкурентоспроможності туристичної сфери областей України за такими етапами:

– визначити ключові елементи, котрі характеризують якісне обслуговування туристичної сфери;

– оцінити стан їх розвитку за областями України;

– відповідно до розрахованого субіндексу конкурентоспроможності туристичної сфери встановити рангові показники кожної із аналізованих областей.

Виклад основного матеріалу. Туризм у XXI столітті ознаменувався масовістю та ціною доступністю. Це стало можливим завдяки багатом чинникам – розвитку різних видів транспорту, медицини, засобів масової інформації, розширення номенклатури закладів гостинності, зростанню рівня освіченості та добробуту населення. Як вже вище зазначалось, туризм є поліструктурним явищем, стан котрого залежить не лише від якісного рівня різного виду інфраструктури, а й від різноманітності рекреаційних та історико – культурних ресурсів. Саме тому здійснюючи оцінювання конкурентоспроможності туристичної сфери регіонів України слід розраховувати субіндекс встановивши такі ключові елементи (див. формула 1):

$$Qir_n = (Ati_n + Gti_n + Hi_n + IKt_n + Hr_n + Nr_n + Cr_n + Hor_n) / 8 \quad (1),$$

де Qir_n – субіндекс конкурентоспроможності сфери туризму за областями;

Ati_n – показник якості інфраструктури повітряного транспорту;

Gti_n – показник якості інфраструктури наземного транспорту (залізничний транспорт та автобусний);

Hi_n – показник якості інфраструктури проживання;

IKt_n – показник якості інфраструктури інформаційно-комунікативних технологій;

Nr_n – показник, що характеризує природні ресурси;

Cr_n – показник, що характеризує культурні ресурси;

Hor_n – показник, що характеризує інфраструктуру харчування.

Отже, для знаходження рівня конкурентоспроможності туристичної сфери за областями нашої держави, необхідно розрахувати співвідношення для кожного окремо взятого показника, котрі розраховуватимуться аналогічно, приклад котрого наведено для авіаційного транспорту (див. формула 2):

$$Ati_n = Atic_n / Atil; \quad (2),$$

де $Atic_n$ – відношення загального пасажирообороту окремо взятого міжнародного аеропорту ($Atic_n$), котрий знаходиться у аналізованій області до загального пасажирообороту аеропортів в Україні ($Atil$). Дані розраховуються відповідно до статистичних даних Міністерства інфраструктури України [6].

Відповідно показник конкурентоспроможності транспортного сполучення розраховуватиметься:

$$Gti = Gtic_n / Gtil; \quad (3),$$

де $Gtic_n$ – показник пасажироперевезень у аналізованій області, млн. пас;

$Gtil$ – показник пасажироперевезень у країні, млн. пас.

Забезпеченість туристів закладами розміщення характеризуватиметься:

$$Hi = Hic_n / Hil; \quad (4),$$

де Hic_n – показник кількості об'єктів розміщення у аналізованій області (готелі і ін.), од.;

Hil – показник кількості об'єктів розміщення у країні (готелі і ін.), од.

Якість інформаційно-комунікаційних послуг:

$$IKt = IKtc_n / IKtl; \quad (5),$$

де $IKtc_n$ – інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, обсяг наданих послуг у аналізованій області, млн. грн.;

$IKtl$ – інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, обсяг наданих послуг загалом у країні, млн. грн.

Забезпеченість областей природними ресурсами:

$$Nr = Nrc_n / Nrl; \quad (6),$$

де Nrc_n – показник, що характеризує природні ресурси країни, а саме кількість об'єктів природно заповідного фонду у аналізованій області, од.;

Nrl – показник що характеризує природні ресурси країни, а саме кількість об'єктів природно заповідного фонду у країні, од.

Наявність історико-культурних пам'яток:

$$Cr = Crc_n / Crl; \quad (7),$$

де Crc_n – показник, що характеризує культурні ресурси аналізованої області, а саме пам'ятки національного, міжнародного значення, од.;

Crl – показник, що характеризує культурні ресурси країни, а саме пам'ятки національного, міжнародного значення, од.

Забезпеченість закладами харчування:

$$Ir = Irc_n / Irl \quad (8),$$

де Irc_n – показник, що характеризує кількість закладів харчування у аналізованій області, од.;

Irl – показник, що характеризує загальну кількість закладів харчування у державі, од.

Наведена нами методика оцінювання конкурентоспроможності туристичної сфери за областями пропонує прийняти межі субіндексу від 0,01 до 0,1. Де значення субіндексу менше 0,05 – характеризуватиме конкурентоспроможність туристичної сфери у межах країни, як низьку. Показник субіндексу на рівні від 0,051 до 0,1 – характеризуватиме конкурентоспроможність туристичної сфери області як середню. Та отриманий рівень показника від 0,1 – характеризуватиме рівень конкурентоспроможності туристичної сфери як високий.

Таблиця 1
Кількісні показники деяких елементів конкурентоспроможності туристичної сфери України за 2018 р.

Показник	Області										Україна				
	Львівська	Вінницька	Волинська	Дніпропетровська	Житомирська	Закарпатська	Запорізька	Івано-Франківська	Київська	Кіровоградська		Миколаївська	Одеська	Полтавська	Рівненська
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас. [4]	2.217400	0.040124	-	0.338888	-	0.002782	0.434063								13.7058
Інфраструктура наземного транспорту, млн. пас. *(автобус+залізниця) [4]	124.3 +11.6	79.9+4.2	69.2+2.2	119.3+13.5	59.4+2.4	29.5+2.8	67.3+6.8								158.0
Інфраструктура проживання, од. [2]	337	85	131	228	80	250	374								4115
Інфраструктура харчування, од. [2]	723	132	115	409	91	199	368								
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, млн. грн. [2]	7725130.5	2152561.4	1414192	13168431.1	1098749.8	10558833.2	2644398.8								102744157.2
Природні ресурси (об'єкти природно заповідного фонду) [3]	347	424	393	172	221	459	337								8512
Культурні ресурси, од. [5]	8441	4307	3767	11794	2314	1493	8315								152000
	Області														
Показник	Івано-Франківська	Київська	Кіровоградська	Миколаївська	Одеська	Полтавська	Рівненська	Сумська	Україна						
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас. [4]	0.104700	2.617900	-	0.0022700	1.694022	0.005036	0.0011031	-	6,5						
Інфраструктура наземного транспорту, млн. пас. [4]	67.1+2.4	84.0+41.6	49.6+2.3	87.4+1.5	105.8+9.5	49.6+5.1	90.3+2.9	68.8+4.7	1906.9						
Інфраструктура проживання, од. [2]	274	162	46	271	529	107	52	52	4341						
Інфраструктура харчування, од. [2]	226	439	83	230	748	175	89	104							
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, млн. грн. [2]	1755653.8	5878890.8	1762241.1	477092.2	16068771	2421463.5	1023214.5	1080827.9	192744157.2						
Природні ресурси (об'єкти природно заповідного фонду) [3]	456	196	51	141	120	384	317	291	8512						
Культурні ресурси, од [5]	3944	5430	5791	5885	4300	2595	3789	3465	152000						

(Закінчення таблиці 1)

Показник	Області						м. Київ
	Тернопільська	Харківська	Херсонська	Хмельницька	Черкаська	Чернівецька	
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас. [4]	-	1.340000	0.154000	-	-	0.0076832	15.260281
Інфраструктура наземного транспорту, млн. пас. [4]	45.1+2.2	103.0+24.2	48.8+1.7	65.0+2.3	60.6+2.3	32.8+0.8	262.5
Інфраструктура проживання, од. [3]	66	175	225	90	119	81	182
Інфраструктура харчування, од. [3]	87	459	202	115	138	99	1819
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, млн. грн. [3]	1606819.6	7137372.5	1059667.4	1081130.4	2102185.3	676315.8	75479282
Природні ресурси (об'єкти природно-заповідного фонду) [3]	634	242	79	522	562	184	190
Культурні ресурси, од [5]	1178	9449	185	255	9078	2080	8751
							5430

Кількісні значення вище вказаних ключових показників конкурентоспроможності туристичної сфери за областями України наведемо у таблиці 1. Дані відображені у таблиці 1 свідчать:

1) в Україні діє лише два аеропорти, котрі в змозі забезпечити високу пропускну здатність пасажиропотоку: «Бориспіль», котрий має в наявності дві смуги (в 4000 м та 3500 м), та «ім. Данила Галицького» (м. Львів, 3305 м). Решта аеропортів через недосконалу логістику, застарілу матеріально-технічну базу та недостатню величину злітно-посадкової смуги не в змозі забезпечити високу техніко-економічну ефективність. Сюди належать: аеропорт «Київ» (довжиною смуги у 1800 м), «Тернопіль» (2000 м), «Вінниця» (2500 м), «Дніпропетровськ» (2841 м), «Житомир» (2500 м), «Запоріжжя» (2502 м), «Івано-Франківськ» (2507 м), «Кривий Ріг» (2500 м), «Лиманське» (м. Одеса, 2503 м), «Одеса» (2799 м), «Полтава» (2600 м), «Рівне» (2626 м), «Ужгород» (2038 м), «Харків» (2500 м), «Херсон» (2500 м), «Черкаси» (2500 м) та «Чернівці» (2200 м). Так, для прикладу, у Німеччині діє 539 аеропортів міжнародного та регіонального рівня [7]. Аеропорт «Схіпгол» в Нідерландах у своєму розпорядженні має шість злітно-посадкових смуг, п'ять із котрих мають довжину більше 3400 м. Річний пасажиропотік котрого у 2019 році до пандемії COVID-19 становив 71,7 млн. осіб [6].

2) кількісні дані автобусного та залізничного пасажирообороту свідчать, що більшість українців надає перевагу автомобільному. Низька розгалуженість залізничних колій (22,3 тис. км) та незадовільний стан рухомого складу робить даний вид транспорту непривабливим. В Україні 2019 році було перевезено 138,9 млн. осіб на противагу 1160 млн. осіб у Німеччині [7]. Найпопулярнішими вітчизняними напрямками є: Одеса (перевезено 9,5 млн. осіб у 2019 році), Львів (11,6 млн. осіб), Дніпропетровськ (13,5 млн. осіб), Київ (41,6 млн. осіб), Харків (24,2 млн. осіб).

3) у наведеній методиці оцінювання конкурентоспроможності туристичної сфери за областями України було б доцільно врахувати кількість осіб із вищою освітою, але нажаль обласні статистичні управління та державне управління статистики не вказують таких даних. А представлення даних про кількість осіб котрі навчаються у ВНЗ за областями України є не репрезентативним, адже у такі міста як Львів, Харків, Київ з'їжджаються студенти із усієї України. Так за даними державного управління статистики України в нашій державі проживає 5,522 млн. осіб із вищою освітою. Станом на 2020 рік у вищих навчальних закладах навчається 1,266121 млн. осіб. Найбільше студентів у Львівській (105,084 тис. осіб), Одеській (85,298 тис. осіб), Харківській (150,385 тис. осіб), Дніпропетровській (89,577 тис. осіб) областях. У Києві вищу освіту здобуває 324,248 тис. осіб [3]. Україна посідає 45 місце у світі за рівнем освіченості населення і лише 6% ВВП витрачає на забезпечення населення освітніми послугами.

4) Інфраструктура проживання та харчування в усіх областях України за останні десятиріччя динамічно зростала. Беззаперечними лідерами за їх кількістю є Львів, Одеса, Київ, котрі попри суміжні галузі народного господарства мають розвинену туристичну сферу. Індустріальні

міста – Дніпропетровськ, Запоріжжя, хоч і нарощують кількість закладів гостинності, але не маючи туристичної затребуваності не в змозі забезпечити їх фінансово-економічну ефективність. Велика кількість закладів харчування в промислових обласних центрах зумовлена наявністю платоспроможного працездатного населення.

5) За роки незалежності площа природно-заповідного фонду України зросла більш ніж удвічі. У 2016 році до його складу входило понад 8 тисяч об'єктів загальною площею 3,3 мільйони га, що становило 6,05% національної території. А саме: 19 природних та 5 біосферних заповідника, 49 національних природних парків, 45 регіональних ландшафтних парків, 3078 пам'яток природи, 2729 заказників, 616 ботанічних, зоологічних садів, дендропарків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 793 заповідних урочища. Попри це, площа природно-заповідного фонду в Україні є недостатньою і залишається значно меншою, ніж у більшості країн Європи, де середній відсоток заповідності становить 15% [3].

6) Сьогодні на державному обліку в Україні перебуває 152 тис. пам'яток культурно-історичної спадщини, із котрих 56 тис. – пам'ятки історії, 7 тис. – пам'ятки монументального мистецтва, 15 тис. – пам'ятки містобудування та архітектури. Відповідно до українського законодавства існує вісім видів пам'яток [1]:

1. Археологічні.
2. Історичні.
3. Монументального мистецтва.
4. Архітектури.
5. Містобудування.
6. Садово-паркового мистецтва.
7. Ландшафтні.
8. Об'єкти науки і техніки.

В усіх областях України є значна кількість історико-культурних пам'яток, котрі належать до різних епох. Найбільшою популярністю користуються архітектурні, котрі найкраще представлені у місті Львові, Одесі, Києві. Про популярність цих міст свідчать значні туристичні потоки та кількість закладів туристичного обслуговування. Більшість українських областей не мо-

жуть похвалитись привабливими з туристичної точки зору об'єктами, а часто за наявності таких, перешкодами їх популяризації є відсутність розвиненої транспортної інформаційної інфраструктури, значна територіальна віддаленість і т.п.

Відповідно до статистичних даних представлених у таблиці 1 проведемо розрахунок субіндексу конкурентоспроможності туристичної сфери за областями України відповідно до прикладу поданого у таблиці 2.

Агреговані показники субіндексу для решти регіонів нашої держави відобразимо у таблиці 3.

Субіндекс конкурентоспроможності Львівської області розрахуємо за формулою 1:

$$Q_{irn} = 0.161 + 0.229 + 0.081 + 0.100 + 0.075 + 0.040 + 0.055 = 0.1064$$

Відповідно отриманий нами показник свідчить, що Львівщина серед решти регіонів України є високою конкурентоспроможною у порівнянні із рештою областей (див. рис. 1).

Відповідно до розрахованих значень високою конкурентоспроможністю туристичної сфери в Україні відзначаються лише Львівська область (0,1064) та місто Київ (0,1594), середню демонструють Дніпропетровська (0,08387), Одеська (0,08488), Київська (0,0937), Харківська (0,0720) та Запорізька (0,05982) області (див. рис. 1).

Нажаль решта областей не в змозі задовольнити комплексні потреби туристів. Адже, як свідчить практика наявність історико-культурних об'єктів, чи унікальних природних рекреаційних ресурсів не гарантує затребуваність туристичної дестинації на ринку. Інколи банальна інфраструктура розваг, гостинності, проживання, харчування, транспортна доступність може вплинути на туристичну привабливість місцевості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Нажаль за роки незалежності Україна не зуміла посісти достойне місце серед решти Європейських країн у туристичній сфері. Відстаючи не лише у кількості туристичних прибуттів, наша держава не змогла створити внутрішній конкурентоспроможний туристичний продукт, котрий був би здатний згенерувати внутрішній

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку показника конкурентоспроможності сфери туризму на прикладі Львівської області (станом на 2018 рік)

Показник	Львівська область	Україна	Розрахунок показника індексу	Показник індексу
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас.	2.2174	13.7058	$Ati = Atic / Atil$	0.161
Інфраструктура наземного транспорту, млн. пас.	124.3 + 11.6	158	$Gt = Gtic / Gtil$	0.229
Інфраструктура проживання, к-ть закладів, од.	337	4115	$Hi = Hic / Hil$	0.081
Інфраструктура харчування, к-ть закладів, од.	723	7197	$Ir = IRC / Irtc$	0.100
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, обсяг наданих послуг, млн. грн.	7725131	102744157.2	$IKt = IKtc / IKtl$	0.075
Природні ресурси (об'єкти природно заповідного фонду), од.	347	8512	$Nr = Nrc / Nrl$	0.040
Культурні ресурси (пам'ятки національного значення), од.	8441	152000	$Cr = Crc / Crl$	0.055

Джерело: укладено автором

Таблиця 3

Показник субіндексу конкурентоспроможності туристичної сфери для областей України (станом на 2018 рік)

Показник	Область									
	Вінницька	Волинська	Дніпропетровська	Житомирська	Закарпатська	Запорізька	Івано-Франківська	Київська		
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас.	0.0029	0	0.0247	0	0.00020	0.03167	0.0161	0.4027		
Інфраструктура наземного транспорту млн. пас.	0.141	0.120	0.22416	0.1043	0.05452	0.12508	0.03644	0.0658		
Інфраструктура проживання, од.	0.020	0.031	0.0554	0.01944	0.0607	0.09088	0.0631	0.0373		
Інфраструктура харчування, од.	0.018	0.015	0.0568	0.01264	0.0276	0.0511	0.0314	0.0609		
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, млн. грн.	0.020	0.014	0.1281	0.01069	0.01027	0.0257	0.00910	0.0305		
Природні ресурси (об'єкти природно заповідного фонду)	0.049	0.0461	0.0202	0.02596	0.0539	0.03959	0.0535	0.02302		
Культурні ресурси, од	0.0283	0.0247	0.0775	0.01522	0.00982	0.05470	0.02594	0.0357		
Показник	Область									
Кіровоградська	Миколаївська	Одеська	Полтавська	Рівненська	Сумська	Тернопільська	Харківська			
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас.										
Інфраструктура наземного транспорту млн. пас.	0	0.00034	0.2606	0.00077	0.000169	0	0			
Інфраструктура проживання, од.	0.0272	0.04662	0.0604	0.0286	0.04887	0.03854	0.02480			
Інфраструктура харчування, од.	0.01059	0.06242	0.12186	0.0246	0.01197	0.01197	0.01520			
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, млн. грн.	0.01153	0.03195	0.1039	0.02431	0.01236	0.01445	0.01208			
Природні ресурси (об'єкти природно заповідного фонду)	0.0091	0.00247	0.00247	0.08336	0.00530	0.00560	0.00833			
Культурні ресурси, од	0.00599	0.01656	0.01656	0.0451	0.03724	0.03418	0.07448			
Показник	Область									
Херсонська	Хмельницька	Черкаська	Чернівецька	Чернігівська	м. Київ					
Інфраструктура повітряного транспорту, млн. пас.	0.02369	0	0	0.00118	0	0.23384				
Інфраструктура наземного транспорту млн. пас.	0.02648	0.03529	0.03298	0.01762	0.02365	0.13765				
Інфраструктура проживання, од.	0.0518	0.02073	0.02741	0.0186	0.01128	0.04192				
Інфраструктура харчування, од.	0.02806	0.01597	0.01917	0.01375	0.02042	0.2527				
Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, млн. грн.	0.00549	0.00560	0.01090	0.00350	0.00586	0.39160				
Природні ресурси (об'єкти природно заповідного фонду)	0.00928	0.06132	0.0660	0.02161	0.07777	0.02232				
Культурні ресурси, од	0.00121	0.00167	0.05972	0.01368	0.05757	0.03572				

Джерело: укладено автором.

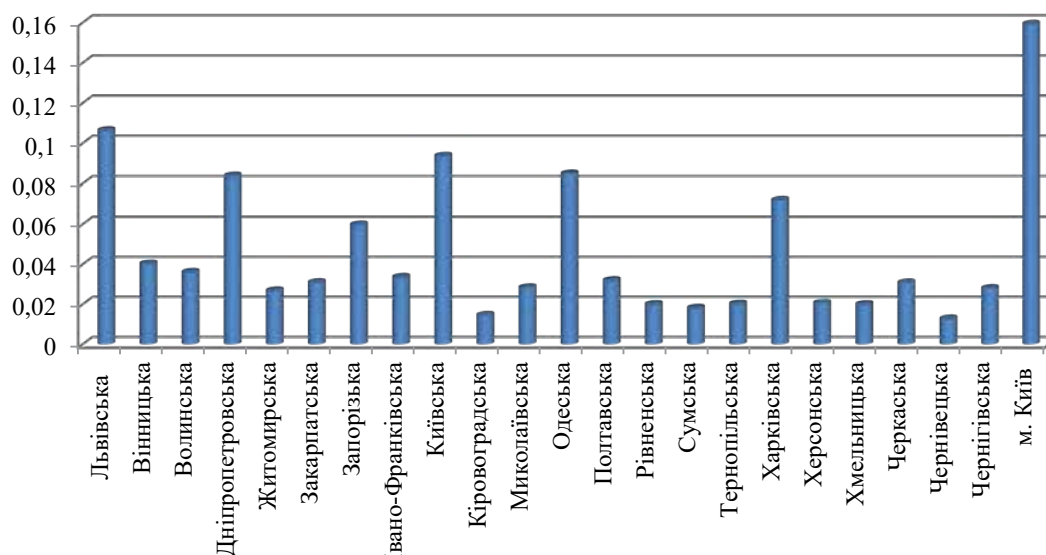

Рис. 1. Субіндекс конкурентоспроможності туристичної сфери областей України

туристичний рух. Адже, виїзні туристичні потоки лише послаблюють економіку країни, вивозячи готівкову валюту закордон. Найвні гірськолижні курорти – Буковель, Драгобрат, Плай і ін. не в стані конкурувати із польськими Татрами, котрі в разі перевищують рівень комфортності перебування туристів, якості обслуговування за нижчим ціновим паритетом ніж вітчизняні. Ясне ж діло ми не вказуватимемо на курорти Швейцарії, Австрії, Італії – країни котрі за індексом конкурентоспроможності подорожей і туризму

на світовому ринку свого часу посідали першість. Але країни, котрі у 90-х були більш-менш у рівних стартових умовах за тридцять років зуміли наростити вагомість у світі туризму.

Сьогодні за туристичними потоками Україну, із країн колишнього соцтабору, випереджають не лише Польща, а й Литва, Латвія, Хорватія, Словаччина. Хоча в умовах пандемії COVID-19 туризм зазнає значних втрат, але ці країни зуміли диверсифікувати структуру формування ВВП, чим забезпечили собі різні джерела доходів.

Список літератури:

1. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <http://pzf.menr.gov.ua/>
4. Міністерство інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-pro-ukrainski-zaliznici.html>
5. Урядовий портал. Єдиний веб – портал органів виконавчої влади України. Перелік об'єктів культурної спадщини національного значення, які заносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/239966145>
6. Schiphol investeert in kwaliteit en innovatie. URL: <https://nieuws.schiphol.nl/jaarcijfers-2019/>
7. Statistische Bundesamt. URL: https://www.destatis.de/EN/eu2020/_node.html
8. Travel & Tourism Competitiveness Report 2015. URL: www.weforum.org/docs/WEF_TTCR2015.pdf

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000) The Law of Ukraine "On the protection of cultural heritage". Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (accessed 03 December 2020).
2. State Statistics Service of Ukraine (2018). Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 03 December 2020).
3. Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine (2020) "Nature reserve fund of Ukraine". Available at: <http://pzf.menr.gov.ua/> (accessed 03 December 2020).
4. Ministry of Infrastructure of Ukraine (2020) "Railways". Available at: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-pro-ukrainski-zaliznici.html> (accessed 03 December 2020).
5. Government portal. The only web portal of the executive authorities of Ukraine. The list of cultural heritage sites of national importance, which are entered in the State Register of Immovable Monuments of Ukraine (2020). Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/239966145> (accessed 03 December 2020).
6. Schiphol (2019) „Schiphol invests in quality and innovation”. Available at: <https://nieuws.schiphol.nl/jaarcijfers-2019/> (accessed 09 December 2020).
7. Statistische Bundesamt (2020) "German Presidency of the Council Working Party on Statistics". Available at: https://www.destatis.de/EN/eu2020/_node.html (accessed 09 December 2020).
8. Travel & Tourism Competitiveness Report 2019. "Travel and Tourism at a Tipping Point". Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf (accessed 02 December 2020).